



Spredning i fremstillingsprisen for mælk

Fremstillingsprisen på mælk er et vigtigt mål for, om omkostningerne i mælkeproduktionen står mål med afregningsprisen. Der er stor spredning i blandt bedriftenes fremstillingspris.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Kun 5 % af bedrifterne opnåede i 2010 en fremstillingspris lavere end afregningsprisen. Disse bedrifter er kendetegnet ved typisk at være større, have højere ydelse og have bundet mindre kapital pr. årsko end gennemsnittet.

Fremstillingsprisen på mælk er et meget vigtigt nøgletal i måling af bedriftens konkurrenceevne. Fremstillingsprisen viser, hvad det har kostet, at producere et kg EKM efter alle omkostninger ved produktionen er afholdt, herunder også løn for ejerens arbejdsindsats samt forrentning af egenkapitalen.

Datamateriale

I denne analyse indgår der rengskabsdata fra 1792 konventionelle heltidsbedrifter med minimum 20 årskøer, der har uploadet regnskab for 2010. Bedrifterne er enten enkelmandsejede eller I/S, hvor I/S'et ejer alle aktiverne, der er forbundet med landbrugsproduktion. De 1791 bedrifter er vejet op til at repræsentere 2794 konventionelle heltidsbedrifter.

For at bedriften er rentabel må fremstillingsprisen, over en længere periode, ikke være højere end den opnåede afregningspris.

Fremstillingsprisen er i denne artikel blevet beregnet på baggrund af 2010-regnskaberne fra VFL's økonomidatabase, og følgende fremgangsmetode er anvendt til at beregne fremstillingsprisen:

Figur 1: Beregningsmetode til fremstillingsprisen i 2010

Beregning af fremstillingspris for mælk

+ Stykomkostninger
 + Kontante kapacitetsomkostninger
 + Ejerløn
 + Driftsmæssige afskrivninger
 + Nettoforpagtningsudgifter
 + Forrentning af kapitalindsatsen
 = Totale omkostninger
 - Afkoblet EU-støtte
 - Indtægter øvrige driftsgrene
 = Omkostninger til mælkeproduktion

Omkostninger til
 mælkeproduktion
 Solgt mælkemængde

= Fremstillingspris for
 mælk

I beregningen af fremstillingsprisen er ejerlønnen sat til henholdsvis 300.000 kr. for bedrifter med under 80 årskøer og 450.000 kr. for bedrifter med over 80 årskøer. Derudover er forrentning af kapitalindsatsen beregnet med udgangspunkt af, at alle landbrugsaktiver skal forrentes med 4 %.

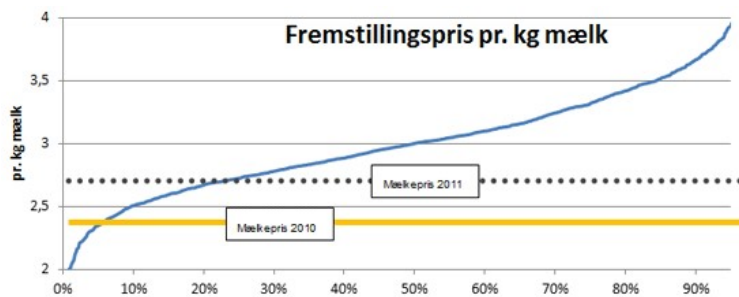
Det antages endvidere, at alle bedriftens øvrige salgsprodukter opnår en indtægt, der lige netop dækker deres fremstillingsomkostninger. Et eventuelt over- eller underskud tilfalder dermed mælkeproduktionen. Denne antagelse er medtaget, da over 85 % af indtægterne hos den gennemsnitlige konventionelle mælkeproducent kommer fra mælkesalg.

Fremstillingspris i 2010

I 2010 var den gennemsnitlige fremstillingspris for alle konventionelle mælkeproducenter 3,06 kr. pr. kg EKM til sammenligning opnåede de i gennemsnit en mælkepris på 2,35 kr. pr. kg EKM.

Som det fremgår af figur 1, dækker dette gennemsnitstal over en meget stor spredning. Hvor de 10 % af bedrifterne, der havde den laveste fremstillingspris, havde en fremstillingspris på 2,50 kr. pr. kg EKM eller derunder. Mens de 10 %, der havde den højeste fremstillingspris i 2010, havde en fremstillingspris, der ligger over 3,67 kr. pr. kg EKM.

Figur 1. Spredning i fremstillingsprisen pr. kg EKM i 2010, alle konventionelle heltidsbedrifter



Som det fremgår af figur 1, så lykkes det kun for 5 % af bedrifterne at få dækket alle omkostninger i 2010. Hvis det antages, at omkostningsniveauet pr. kg mælk er uændret fra 2010 til 2011 samt, at alle producenter formår at opnå en stigning i mælkeprisen på ca. 30 øre svarende til den gennemsnitlige stigning i afregningsprisen fra 2010 til 2011, så vil 20 % af bedrifter klare, at få dækket alle deres omkostninger i 2011. Ligeledes ville det kun have været 1 %, der vil have opnået profit på mælkeproduktionen, hvis det var den gennemsnitlige mælkepris i 2009 på 2,04 kr. pr. kg EKM, der havde været gældende i 2010.

Kendetegn ved bedrifterne med positiv profit

Efter alle faktorer er aflønnet har bedrifterne, der i 2010 havde positiv profit næsten en krone mere tilbage på bundlinjen.

Tabel viser væsentlige forskelle mellem gennemsnittet af de 145 bedrifter, der opnåede positivt profit, og så gennemsnittet af alle de 2.794 konventionelle heltidsbedrifter, der indgår i datasættet.

Tabel 1. Forskel mellem bedrifterne med positiv profit og gennemsnittet af alle konventionelle heltidsbedrifter

	Profit -bedrifter	Alle	Forskel
Antal bedrifter	145	2794	
Landbrugsareal, ha	196	146	50
Årskøer	208	156	52
Kg EK mælk pr. ko	9.446	8.953	493
Kr. pr. kg EKM	2,38	2,35	0,03
Brugers alder	38 år	46 år	-8 år
Resultatopgørelse kr. pr. ko			
Dækningsbidrag	19.009	15.773	3.236
Kontante kapacitetsomkostninger	-8.119	-9044	925
Afskrivninger	-1.847	-3.347	1.500
Resultat af primær drift	9.043	3.381	5.661
Afkoblet EU-støtte	3.200	3.203	-3
Finansomkostninger i alt, landbrug	-6.455	-7.559	1.104
Driftsresultat	5.788	-974	6.762
Driftsresultat inkl. ejerløn	3.621	-3.858	7.479
Balance kr. pr ko			
Gæld i alt	92.530	150.034	-57.504
Egenkapital	29.568	45.038	-15.470
Landbrugsaktiver i alt	123.739	195.284	-71.544
Afkastningsgrad efter ejerløn	8 %	2 %	6 pct. point

Tabel 1 viser, at bedrifter med positiv profit typisk er noget større end gennemsnitsstørrelsen. Hvilket stemmer godt nok overens med afsnittet "Totaløkonomi for mælkekvæg" i [Produktionsøkonomi kvæg](#) 2011, der viste, at der var klar sammenhæng mellem stigende bedriftsstørrelse og faldenden fremstillingspris.

Ejeren på disse bedrifter er også i gennemsnit 8 år yngre end gennemsnittet.

Derudover har denne gruppe også en ydelse, der i 2010 lå 500 kg over gennemsnittet, og samtidig har bedrifterne med positiv profit fra mælken fået 3 øre mere for deres mælk.

Resultatopgørelsen viser, at samtlige hovedposter i driftsregnskabet er bedre pr. årsko for gruppen, der fik positivt profit fra mælken, hvilket samlet set giver en forskel i driftsresultatet på 6.800 kr. pr. årsko eller 7.500 kr. pr. årsko, hvis der medtages aflønning af ejerens arbejdsindsats i driftsresultatet.

Der ses endvidere, at gruppen med positiv profit opnåede et driftsresultat pr. ko, som var knap 7.500 kr. højere pr. ko sammenlignet med gennemsnittet. Samtidig havde gruppen med positiv profit bundet godt 70.000 kr. mindre kapital pr. ko i bedriften.

Resultaterne viser, at de dygtigste producenter er dygtige til at styre produktionen, idet de opnår et markant højere dækningsbidrag med lavere kapacitetsomkostninger. Samtidig er de også dygtige til at træffe de rigtige investeringsbeslutninger og dermed styre kapitalindsatsen.

De dygtigste producenter er dygtige til at styre produktionen og kapitalindsatsen.

Værdien af aktiverne, der er bundet i mælkeproduktionen – herunder arealet til grovfoderproduktion – er vigtige bestanddele af fremstillingsprisen. Bedriftens fremstillingspris kan dermed også være anvendelig til at vurdere om aktiverne er værdisat korrekt i forhold til deres produktionsmæssige værdi.

Regnskabsmæssige nulpunktsprisen

Mens fremstillingsprisen fortæller, hvorvidt mælkeproduktionen har, kunnet aflønne alle faktorer. Så beskæftiger den regnskabsmæssige nulpunktsprisen sig udelukkende til mælkeproduktionens evne til at honorere kreditorernes krav, da denne ikke medtager hverken ejerløn eller forrentning af egenkapital. Nulpunktsprisen beregnes således:

Figur 2. Beregning af regnskabsmæssige nulpunktspris

Beregning af nulpunktspris for mælk

+ Stykomkostninger
 + Kontante kapacitetsomkostninger
 + Driftsmæssige afskrivninger
 + Totale finansielle omkostninger
 = Totale omkostninger
 - Afkoblet EU-støtte
 - Indtægter øvrige driftsgrene
 = Omkostninger til mælkeproduktion

Omkostninger til mælkeproduktion
 Solgt mælkemængde = nulpunktspris for mælk

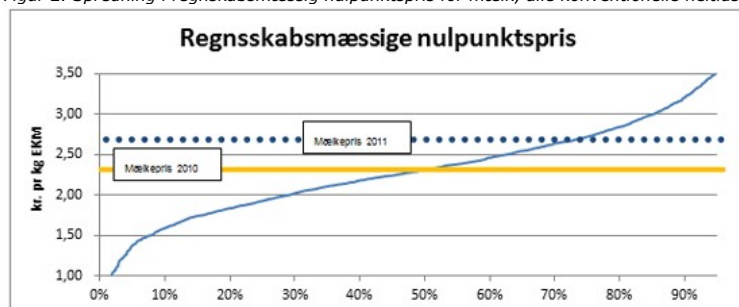
Den regnskabsmæssige nulpunktspris beskæftiger sig udelukkende med omkostninger, der fremgår direkte af driftsregnskabet. Det vil sige, at aflønning af egen løn og egen kapital indgår ikke i beregningen af nulpunktsprisen. Nulpunktsprisen beregnes ud fra den faktiske forrentning af gælden, hvor alle de faktiske finansielle omkostninger er medtaget – også realiserede tab på finansielle forretninger er medtaget her.

Fremstillingsprisen medtager alle omkostninger ved mælkeproduktion.

Nulpunktsprisen medtager kun omkostninger fra regnskabet.

I 2010 var den gennemsnitlige regnskabsmæssige nulpunktspris 2,36 kr. pr kg mælk og dermed på niveau med afregningsprisen i 2010.

Figur 2. Spredning i regnskabsmæssig nulpunktspris for mælk, alle konventionelle heltidsbedrifter



Som det fremgår af figur 2, fik omkring halvdelen af bedrifterne dækket de regnskabsmæssige omkostninger til mælkeproduktionen.

Forskellen mellem figur 1 og 2 illustrerer, at på trods af at omkring halvdelen af bedrifterne opnåede et positivt driftsresultat i 2010, så er det kun 5 % af alle bedrifter, hvor mælkeproduktionen også sikrede, at ejerens arbejdsindsats og egenkapital kunne få en tilfredsstillende aflønning.

Konklusion

Opgørelsen fra 2010 viser, at en overvejende andel af mælkeproducenterne har en højere fremstillingspris end mælkeprisen. Disse bedrifter får dermed ingen eller kun ringe aflønning af egenkapital og ejerens arbejdsindsats. Opgørelsen af nulpunktsprisen viser, at omkring halvdelen af bedrifterne end ikke formår at aflønne de regnskabsmæssige omkostninger.

Mælkeproducenter er pristagere. De har kun i begrænset grad mulighed for at påvirke mælkeprisen. Deres konkurrenceevne afhænger derfor stort set udelukkende af fremstillingsprisen ved at producere mælken. Jo lavere fremstillingspris, desto bedre konkurrenceevne alt andet lige. Derfor er det uhyre vigtigt, at landmændene vurderer, hvordan produktionsmæssige tiltag og investeringer vil påvirke bedriftens fremstillingspris.

Læs mere

Du kan læse mere om fremstillingsprisen på mælk her:

[Kend din fremstillingspris på mælk](#)

[Størrelsesøkonomi og fremstillingspris på økologisk mælk](#)

Derudover vil der i løbet af 2012 på landbrugsinfo komme analyser af fremstillingsprisen på baggrund af 2011-regnskaberne.